

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคายครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาให้ชัดเจน ตามหัวข้อต่อไปนี้

ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

- 1 หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3 การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 4 โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล
- 6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา

- 1 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานวิชาการ
- 2 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานบุคลากร
- 3 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานกิจการนักเรียน
- 4 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- 5 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานอาคารสถานที่
- 6 การมีส่วนร่วมการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
- 2 กระบวนการและลักษณะของการมีส่วนร่วม
 - 2.1 กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

- 2.3 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 4 การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2 งานวิจัยต่างประเทศ

ความรู้เกี่ยวกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1. หลักการปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครอง มีทั้งการปกครองในรูปแบบการกระจายอำนาจและการแบ่งอำนาจ ในส่วนประเทศไทยได้มีการวิวัฒนาการปกครองมาโดยตลอด เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ คนไทย รูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นับเป็นรากฐานในการปกครองประเทศ ตามกระแสสังคมโลกในระบอบประชาธิปไตย มีความเป็นมา ดังนี้

ลิขิต ธีรเวคิน (2533 : 306 – 308) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็น ของการปกครองส่วนท้องถิ่นว่า การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ของ การพัฒนาชุมชนและการปกครองระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้นแล้วการปกครองท้องถิ่น ยังเป็นเรื่องจำเป็นเพราะสังคมที่กว้างใหญ่มีพื้นที่กว้างขวาง ย่อมยากที่รัฐบาลกลางจะดูแลได้ อย่างทั่วถึง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถช่วยเหลือ ตนเอง กล่าวคือ การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพราะว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของ ท้องถิ่นดีกว่าคนต่างถิ่น ดังนั้น การปกครองท้องถิ่น จึงมีผลสำคัญ คือ ทำให้ท้องถิ่นรู้จักแก้ไข ปัญหาด้วยตนเอง โดยรัฐบาลกลางเพียงแต่เป็นหน่วยเสริมงบประมาณบางส่วน และด้วย ความรู้ทางเทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาชนบท เป็นนโยบายที่สำคัญของ รัฐบาลจำเป็น จะต้องทำควบคู่ไปกับการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและมีความระมัดระวัง เพราะสมาชิกในท้องถิ่นจะรู้สึกว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้น เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นของตน และทรัพยากรที่มีอยู่นั้นก็เป็นของท้องถิ่นของตน จึงต้อง

ใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดผลดีอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความรู้สึกว่า ตนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีสิทธิมีเสียง และอำนาจหน้าที่จะจัดการกับโชคชะตาของท้องถิ่น ได้ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตน มากขึ้นสุดท้ายความสนใจในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะตามมา

1.2 ความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น

อภิชาติ พันธุเสน (2539 : 159 – 160) กล่าวถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ระดับท้องถิ่นว่ามีความสำคัญ 2 ประการ คือ

1.2.1 การกระจายอำนาจเป็นรากแก้ว ของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งนี้ เพราะประชาธิปไตยประกอบด้วยโครงสร้างเบื้องต้น คือ ระดับชาติและโครงสร้างพื้นฐานคือ ระดับท้องถิ่น ซึ่งการปกครองระดับท้องถิ่นอย่างแท้จริงเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบอบการเมืองในระบบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยในอดีตที่ผ่านมา มีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งยวดอันหนึ่ง ก็คือ การขาดฐานในท้องถิ่นนั่นเอง

1.2.2 การกระจายอำนาจยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท การพัฒนาชนบทในรูปแบบต่าง ๆ ที่เคยมีมาในอดีตขาดองค์กรท้องถิ่นที่เข้มแข็งจึงมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่จะให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่น และต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นนั้นๆ มีส่วนร่วมมีส่วนร่วมแรงกันและลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควร ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเท่านั้นถ้าหากไม่มีการกระจายอำนาจในลักษณะที่ทำให้เกิดการปกครองตนเองอย่างมีอิสระ การพัฒนาท้องถิ่นก็จะเป็นในลักษณะหยิบยื่นยึดเยียดให้หรือกึ่งหยิบยื่นยึดเยียดให้ผลที่ตามมาก็คือการสร้างความคาดหวังในการพึ่งพาจากภายนอกของประชาชนในชนบทลักษณะดังกล่าว แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างความเหลื่อมล้ำ การฉ้อราษฎร์บังหลวงซึ่งเป็นการพัฒนาแบบพึ่งพาทำให้ประชาชนไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลในทางลบกับระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมอีกด้วย

1.3 รูปแบบการกระจายอำนาจ

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2537 : 11) ให้ความหมายว่า การกระจายอำนาจคือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศหรือบางหน่วยงาน บางหน่วยรับผิดชอบจัดทำ อย่างเป็นทางการจากองค์กรปกครองส่วนกลาง จากความหมายดังกล่าวทำให้การกระจายอำนาจ มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

1.3.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการโอนกิจการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้ส่วนเสียของราษฎรในท้องถิ่น หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ราษฎร ในท้องถิ่นจัดทำ

1.3.2 การกระจายอำนาจการบริหารหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค ซึ่งการกระจายอำนาจรูปแบบนี้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ กิจการสาธารณะที่โอนจาก องค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบ จึงแยกต่างหากอย่างเป็นทางการ จากองค์กรปกครองส่วนกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.4 การเปลี่ยนโฉมราชการไทย

ปรัชญา เวลารักษ์ (2540 : 5 – 8) มีความเห็นว่าการกระจายอำนาจต้องเป็นไป เพื่อวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประสิทธิภาพของหน่วยราชการในการบริหารจัดการและ ให้บริการแก่ประชาชน ประสิทธิภาพของการทำงาน และช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของ ข้าราชการ และพนักงานให้มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการเปลี่ยนโฉมราชการไทย ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนี้

1.4.1 โฉมใหม่ของระบบราชการภายใต้กรอบความคิด ได้แก่ ภารกิจ โครงสร้าง กฎ ระเบียบ รูปแบบวิธีการทำงาน ข้าราชการ เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม

1.4.2 ภารกิจ บทบาทของภาครัฐยุคใหม่ จะเน้นในเรื่องสำคัญอันจำเป็นของ สังคมได้แก่ การดูแลรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของประเทศ การสร้าง ความยุติธรรม และระงับความขัดแย้งในสังคม การส่งเสริมพัฒนาประชาชนและประเทศ การดำเนิน กิจการต่างประเทศ การวิจัยและพัฒนา การกำหนดนโยบายเศรษฐกิจและสังคม การกำหนดและดูแลมาตรฐานการประกอบการ และดำรงชีวิต การระดมทรัพยากร เพื่อบริหาร

และพัฒนากิจกรรมใดที่เอกชน ท้องถิ่น หรือประชาชนสามารถดำเนินการได้ รัฐบาลจะไม่ทำเองแต่จะกระจายบทบาทของรัฐออกไป และดูแลผลงานให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพไม่ก่อความเสียหายแก่ส่วนรวม

1.4.3 โครงสร้างของระบบราชการใหม่ใหม่จะมีความหลากหลาย มีรูปแบบต่าง ๆ ตามความจำเป็นในการปฏิบัติงานเน้นองค์กรแนวราบที่มีขนาดย่อมคล่องตัวเป็นระบบเครือข่ายที่ประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน ส่วนราชการแต่ละแห่งเป็นองค์การเรียนรู้สามารถปรับตัวให้ทันกับภารกิจ หรือการทำนายใหม่ ๆ ได้รวดเร็ว มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบลงไปถึงหน่วยปฏิบัติ

1.4.4 กฎระเบียบ กฎระเบียบถูกกำหนดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้เกิดมาตรฐานและความชัดเจนในเรื่องที่กระทบต่อผลประโยชน์ของสังคม กฎระเบียบมีอยู่เพื่อส่งเสริมภารกิจของรัฐ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง แต่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารและการพัฒนาประเทศ ผลงานจะเป็นสิ่งตัดสินคุณค่าของการทำงานกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมจะแปรไปตามสภาพปัญหาและความจำเป็นกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ จึงทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ส่งเสริมการพัฒนาไม่ซ้ำซ้อนและชัดเจน

1.4.5 รูปแบบวิธีการทำงาน การทำงานของระบบราชการใหม่จะเน้นผลงานเป็นหลักมีความคล่องตัวโปร่งใสมีประสิทธิภาพเรียบง่ายสะดวกใช้เทคโนโลยีสนับสนุน มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อช่วยในการตัดสินใจเป็นมาตรฐานสากลบริหารโดยยึดหลักความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบพร้อมรับการตรวจสอบโดยได้รับการประเมินและปรับปรุงตลอดเวลา

1.4.6 ข้าราชการ ข้าราชการยุคใหม่เป็นมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์สนใจ ใฝ่รู้ เป็นกลาง มีจิตบริการ ทำงานด้วยความอุทิศตน โดยมุ่งประโยชน์ของสังคมและประชาชนเป็นหลัก สามารถปรับตัวให้ทันกับวิทยาการสมัยใหม่ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.4.7 การมีส่วนร่วม ระบบราชการยุคใหม่จะเป็นระบบเปิดและโปร่งใสทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทในการร่วมดูแลตรวจสอบ ประเมิน แก้ไข และดำเนินการ กล่าวคือ ข้าราชการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดเป้าหมาย นโยบาย มาตรการ หรือรูปแบบวิธีดำเนินการประชาชนมีส่วนร่วมในการสะท้อนความต้องการ ประเมิน ตรวจสอบ แนะนำและร่วมปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงาน

1.4.8 มาตรการปรับภาคราชการ การปรับภาคราชการให้เป็นไปตามสภาพที่กล่าวข้างต้น นั้นสามารถทำได้หลายประการ โดยมียุทธศาสตร์ระยะสั้นและระยะยาวซึ่งประสานสอดคล้องกันยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจ พัฒนาระบบตรวจสอบประเมิน และความรับผิดชอบต่อเร่งรัดพัฒนาข้าราชการ ทบพวงนารกิจของรัฐ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้กว้างขวาง กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายทิศทาง เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มาตรการต่าง ๆ ที่อาจใช้ในการเปลี่ยนโฉมราชการมีหลากหลายตัวอย่างเช่น

- 1) ลดขนาดกำลังคน
- 2) ปรับเปลี่ยนองค์การภาครัฐให้มีรูปแบบหลากหลาย
- 3) กระจายอำนาจและบทบาทองค์การภาครัฐให้เป็นความร่วมมือของ

ท้องถิ่นเอกชน

- 4) ปฏิรูปกฎหมายและขั้นตอนในการบริหารและการบริการของรัฐ
- 5) ปฏิรูประบบบริการประชาชน
- 6) เร่งรัดพัฒนาให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบราชการ

อย่างกว้างขวาง

- 7) ใช้ระบบงบประมาณซึ่งมุ่งผล
- 8) ปรับระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นลักษณะเน้นผลงาน และ

เป็นการจ้างงานในรูปสัญญาต่างตอบแทน

กรมการปกครอง (2539 : 14 – 15) กล่าวถึงบทบาทความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่สะท้อนการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง อันเป็นการสนองตอบนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ที่จะให้อำนาจการบริหารงานแก่หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถบริหารงานที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่น นั้นตามที่ขอบเขตกฎหมายกำหนด เหตุผลที่สนับสนุนว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้น อาจพิจารณาได้จากกรณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลมี การดำเนินการที่ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจ คือ

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจในการทำนิติกรรมและสัญญาทางกฎหมายได้เอง โดยไม่ต้องผ่านทางราชการเหมือนอดีตทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีความคล่องตัว ในการดำเนินการบริหารตำบลให้มีความเจริญก้าวหน้า และตรงต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในตำบลได้

คณะกรรมการและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเกือบทั้งหมด กล่าวคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 285 (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2540 : 207) ที่กำหนดให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก และมีจำนวนมากกว่าผู้ที่มาจากการแต่งตั้ง นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มีที่มาจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกกันขึ้นมาอีกด้วย

อำนาจอิสระของผู้บริหาร มีขอบเขตอำนาจหน้าที่และกิจกรรมมากขึ้น จากเดิมที่กำหนดไว้ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 และยังมีอำนาจในพื้นที่ตำบลเพิ่มขึ้น โดยหากหน่วยราชการที่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นประโยชน์ในตำบลจะต้องแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทราบเสียก่อน

อำนาจทางการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดเก็บภาษีได้เหมือนกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นๆ เทศบาลและสุขาภิบาล เป็นต้น อาทิ รายได้จากภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อันเกิดจากการฆ่าสัตว์ และยังได้รับการจัดสรรภาษีโดยตรงจากหน่วยราชการที่เก็บภาษีเขตตำบลนั้น จากภาษีประเภทต่างๆ เช่น ค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต เฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต เป็นต้น เมื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บได้จัดเก็บแล้วก็จะจัดสรรภาษีเหล่านี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักเกณฑ์และวิธีการทางกฎหมายตามลำดับ และที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ที่นอกเหนือมากไปกว่าท้องถิ่น ก็คือ รายได้จาก การได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นอีกด้วย เช่น อกรังนกนางแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ประทานบัตรการประมง ค่าภาคหลวงไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมค่าธรรมเนียม การจดทะเบียนและนิติกรรมในที่ดิน เป็นต้น

2. ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตำบลเป็นเขตการปกครองของส่วนย่อยของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ซึ่งอำเภอจะต้องดูแลปกครองให้เกิดความเรียบร้อย ส่วนหมู่บ้านนั้นก็เป็นเขตการปกครองที่เล็กที่สุด หมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเป็นตำบลหนึ่ง และกำหนดหมายเขตตำบลนั้นให้ทราบชัดเจนว่าด้านใด ติดห้วยหนอง คลอง บึง หรือ สิ่งใดเป็นสำคัญ หรือจัดให้มีหลักปักเขตไว้ การตั้งตำบลใหม่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ นายอำเภอพิจารณางาน ชี้แจงเหตุผลไปยังจังหวัด เมื่อจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรก็ให้เสนอขอจัดตั้งไปยังกระทรวงมหาดไทยเห็นชอบแล้วออกประกาศกระทรวงตั้งตำบลและประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน ด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้น (กรมการปกครอง . 2541 : 13 - 19)

3. การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

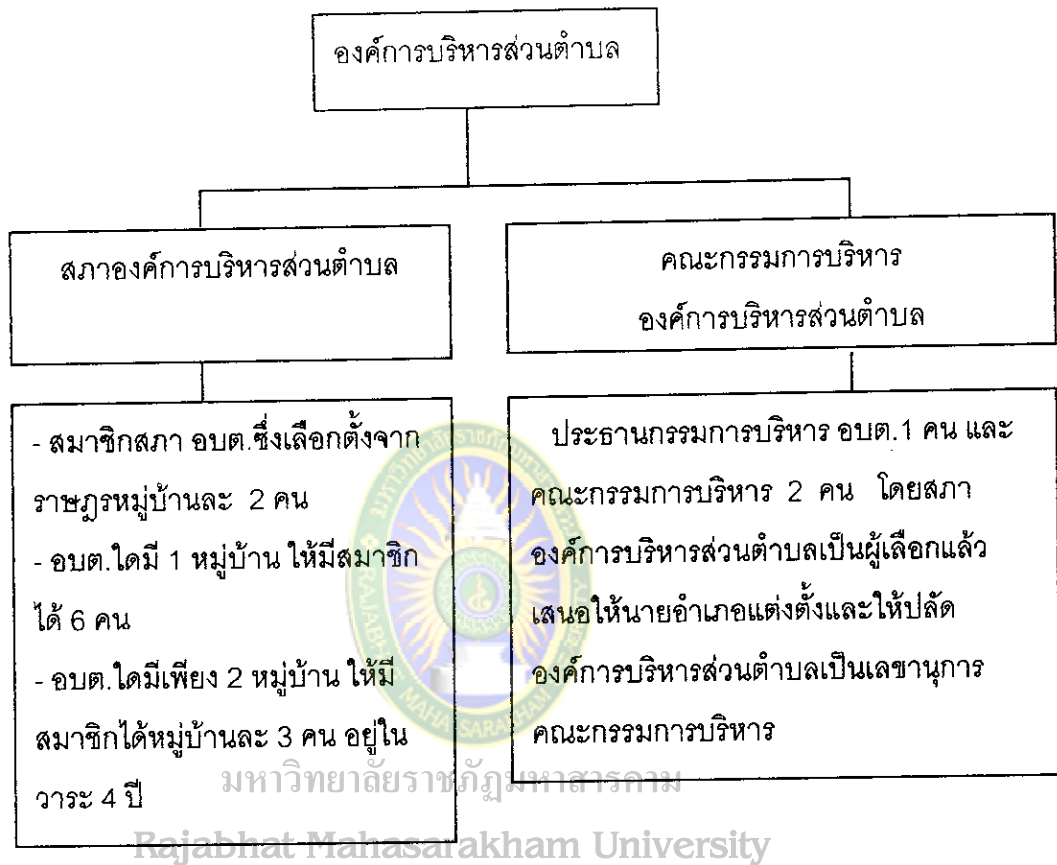
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

วันที่ 1 มีนาคม 2509 กระทรวงมหาดไทยได้ออกคำสั่ง ที่ 275 / 2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยรวมคณะกรรมการตำบลและสภาตำบลเข้าเป็นองค์การเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาะการณียิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาเมืองในระบบประชาธิปไตย

วันที่ 13 ธันวาคม 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ (ฉบับที่ 326) แก้ไขปรับปรุงระเบียบบริหารของตำบลและให้ปรับปรุงตำบลให้เป็นสภาตำบล ภายใน 3 ปี เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน อย่างไรก็ตามฐานะของสภาตำบลยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล

การที่สภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความคล่องตัวในการบริหาร รัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้นตาม พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบลเป็น

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ตาม พ.ร.บ.สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2542)

5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล

คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1 อำนาจหน้าที่ของสภาตำบลทั่วไป

5.1.1 จัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร

5.1.2 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

5.1.3 จัดให้มีการรักษาทางระบายน้ำและรักษาความสะอาด ของถนน ทางน้ำ

ทางเดินสาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

5.1.4 คຸ້ມครองดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1.5 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

5.1.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ (มาตรา 23 พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537)

5.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล.

5.2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

5.2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและสาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

5.2.3 ป้องกันโรคและโรคติดต่อ

5.2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

5.2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

5.2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ

5.2.7 คัดค้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่และสิ่งเสพติด

5.2.8 ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่ทางราชการมอบหมาย (มาตรา 67 พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537)

5.3 องค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตร

5.3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น

5.3.3 ให้มีและรักษาทางระบายน้ำ

5.3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

5.3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรและกิจการสหกรณ์

5.3.6 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมภายในครอบครัว

5.3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

5.3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

5.3.9 หาผลประโยชน์ของทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม

5.3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ (มาตรา 68 พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537)

6. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับท้องถิ่น ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามแผนปฏิบัติการด้านกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น การถ่ายโอนการจัดการศึกษาให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

6.1 ภารกิจที่จะต้องถ่ายโอน

ภารกิจที่จะต้องถ่ายโอนมีดังต่อไปนี้

6.1.1 การศึกษาก่อนวัยเรียนหรือระดับประถมศึกษา ได้ถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ตามความพร้อมและตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนดในกฎกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6.1.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ ให้การถ่ายโอนสถานศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ตามความพร้อมตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนดในกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

6.2 ระยะเวลาการถ่ายโอน

ระยะที่ 1 คือ ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2545 – 2548 ให้เริ่มการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ระดับปฐมวัยให้แก่เทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นที่มีความพร้อมที่สถานศึกษานั้นตั้งอยู่ในพื้นที่ นอกจากนั้นอยู่ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก็จะต้องส่งเสริมให้ประสานความร่วมมือระหว่างเขตพื้นที่การศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเตรียมรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษา

ระยะที่ 2 คือ ในระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2549 – 2554 ให้ถ่ายโอนการจัดการศึกษา ในระดับขั้นพื้นฐานที่อยู่ในกลุ่มภารกิจที่จะต้องถ่ายโอนและไม่ใช่การจัดการศึกษาในลักษณะที่รัฐจะต้องดำเนินการเองให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ความพร้อมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกำหนดในกฎกระทรวงเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัด

การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ออกตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

ทั้งนี้ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะรับโอนสถานศึกษา หรือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี แจ้งไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีสถานศึกษาที่จะโอนสังกัดอยู่เพื่อให้มีการประสานงานและการกำหนดสถานศึกษาที่จะมีการถ่ายโอนร่วมกันเป็นการล่วงหน้าโดยมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนการถ่ายโอนสถานศึกษานั้นๆ

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบล มีภารกิจสำคัญ 3 ประการ คือ สิ่งที่ต้องดำเนินงาน สิ่งที่ต้องกระทำ และสิ่งที่จะต้องทำในอนาคตที่มีกำลังการบริหารจะมีขีดความสามารถ ดำเนินการ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา

1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดในจำนวนงานบริหารโรงเรียนทั้ง 6 งาน เพราะเป็นงานที่ทำให้การบริหารงานโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์หลักโดยตรง และทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญในการมอบหมายบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานนี้ รวมทั้งความสม่ำเสมอในการนิเทศ ควบคุม ติดตาม และประเมินผล

1.1 ความหมายของงานวิชาการ

กมล ศิริบรรณ (2539 : 1) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการไว้ว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา คือ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่นักเรียน ตลอดจน การอบรมศีลธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถพอที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพได้ มีความสุข ความพอใจตามมาตรฐานและสภาพความเป็นอยู่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2528 : 28-29)

งานวิชาการ ดังนี้ งานวิชาการ หมายถึง การบริหาร ปรับปรุง พัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดีสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2523) หลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2539 และแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 84)

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียน มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.2 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 5 – 9) ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ ดังนี้

- 1.2.1 งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ จัดให้มีหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2523) และเอกสารประกอบหลักสูตร
- 1.2.2 งานด้านการเรียนการสอน จัดให้มีแผนการสอน จัดห้องเรียน จัดอุปกรณ์ที่เหมาะสม
- 1.2.3 งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จัดหาและบริการ วัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
- 1.2.4 งานวัดและประเมินผล จัดหาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
- 1.2.5 งานห้องสมุด จัดให้มีห้องสมุด หรือมุมหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน
- 1.2.6 งานนิเทศภายใน วางแผนการนิเทศภายใน จัดหาเครื่องมือในการนิเทศภายใน เยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน
- 1.2.7 งานประชุมอบรมทางวิชาการ วางแผนการประชุมอบรม สนับสนุนครู เข้ารับการอบรมจากหน่วยงานอื่น และส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถเป็นวิทยากร การอบรมทางวิชาการ

การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา นั้น งานวิชาการถือเป็นหัวใจของงานทั้งหมด เนื่องจากงานบริหารโรงเรียนจะสมบูรณ์ได้จะต้องอาศัยงานวิชาการถึงร้อยละ 40 ของงานด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถช่วยให้นักเรียน ครู เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทุกด้านอย่างสมบูรณ์ (ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ. 2532 : 185)

1.3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

ในการบริหารงานวิชาการยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของงานนี้หลายประการด้วยกัน งานวิจัยแบบทดลองของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบปัญหาการบริหารงานวิชาการคือ

- 1.3.1 ครูไม่ครบชั้น
- 1.3.2 ขาดครูที่มีทักษะการสอน
- 1.3.3 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ
- 1.3.4 ระเบียบราชการบางอย่างขัดต่อการดำเนินงาน
- 1.3.5 ครูที่มีความสามารถเป็นพิเศษเฉพาะวิชาไม่เพียงพอ
- 1.3.6 ในท้องถิ่นกันดาร และท้องถิ่นที่เสี่ยงอันตรายยังขาดครู
- 1.3.7 ปัญหาความร่วมมือ
- 1.3.8 ปัญหาทางสังคม
- 1.3.9 ผู้บริหารไม่ทั่วถึง
- 1.3.10 ครูหมุนเวียนมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สุขภาพ ความปลอดภัย
- 1.3.11 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดผลการเรียนที่จะนำไปประเมินผลไม่เพียงพอ

จะเห็นได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีความสอดคล้องกับขอบข่ายงานที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ในกรอบของงานบริหารงานวิชาการในระดับโรงเรียน

2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานบุคลากร

2.1 ความหมายของการบริหารงานบุคลากร

สมเด็จพระสังฆราช (2539 : 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคลากรคือ การดำเนินการหรือจัดการเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานในอันที่จะให้ได้บุคคลมาปฏิบัติงานตามต้องการ และเพื่อให้บุคคลปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานบุคลากร ได้สอดคล้องกัน คือ การบริหารงานบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงานในอันที่จะให้ได้บุคลากรมาปฏิบัติงานตามความต้องการและเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนการให้พ้นจากงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 7)

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคลากร หมายถึง การดำเนินงาน หรือการจัดการเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานในอันที่จะให้ได้บุคคลมาปฏิบัติงานตามต้องการ และเพื่อให้บุคคลปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ขอบข่ายของการบริหารงานบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 77 - 105) ได้จำแนกภารกิจในการบริหารงานบุคคลว่าครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน การคัดเลือก หรือเลือกสรรบุคคลการนำเข้าสู่งาน การพัฒนาบุคลากร การประเมินบุคลากร การตอบแทนบุคลากร และการสร้างสภาพความมั่นคงในการทำงานของบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 20) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานบุคลากรในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน
2. การพัฒนาและดำรงรักษาบุคลากร
3. การรักษาระเบียบวินัย
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

จะเห็นได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สอดคล้องกับขอบข่ายงานที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ในกรอบของงานในระดับโรงเรียน

3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจการนักเรียน

3.1 ความหมายของงานการบริหารกิจการนักเรียน

กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 165) ได้ให้ความหมายของงานการบริหารกิจการนักเรียนว่า หมายถึง การดำเนินกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และเริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนจะเข้าเรียน ระหว่างอยู่ในโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานเกี่ยวกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งนี้ เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้บรรลุผลยิ่งขึ้น ด้วยความหมายและวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงได้จัดงานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานหลักของงานบริหารสถานศึกษาหนึ่งใน 6 งาน ซึ่งผู้บริหารต้องตระหนักในภารกิจและดำเนินการบริหารให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 56)

สรุปความหมายได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การดำเนินกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยดำเนินการตั้งแต่มก่อนเข้าเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน โดยมีขอบข่ายคือ ส่งเสริมและบริการนักเรียนที่เข้ามาอยู่ในโรงเรียนให้ได้รับความสะดวกในการเรียน

3.2 ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 23) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้

- 3.2.1 งานที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 และในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน
- 3.2.2 งานที่โรงเรียนจัดบริการให้แก่นักเรียน
- 3.2.3 งานที่โรงเรียนต้องส่งเสริมมีขึ้นในโรงเรียน
- 3.2.4 งานที่โรงเรียนต้องสร้างให้เกิดขึ้น

จากขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียนดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กำหนดไว้ได้ส่งเสริมและบริการนักเรียนที่เข้ามาอยู่ในโรงเรียนให้ได้รับความสะดวกในการเรียน

4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานธุรการ/การเงินและพัสดุ

4.1 ความหมายของการบริหารงานธุรการ/การเงินและพัสดุ

กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 143) ได้ให้ความหมายของการบริหารการเงินของโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินเพื่อนำไปใช้จ่ายในการศึกษาของโรงเรียน การจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่าย ตลอดจนการควบคุมการดำเนินการทางด้าน การเงินได้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

การบริหารงานธุรการ หมายถึง งานที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการต่างๆ ได้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและ การบริหารงานการเงิน หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับการหาเงิน การใช้จ่ายเงิน และการควบคุมเพื่อให้การใช้จ่ายเงินเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเองงานการเงินเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อปฏิบัติให้เป็นตามระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับ เพื่อตอบสนองการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 45)

สำหรับงานด้านพัสดุนั้น หมายความว่า การจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่ายและการดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 142)

การบริหารงานพัสดุเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจภารกิจพัสดุที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 77)

สุรวท มณีภาค และสมเดช สีแสง (2539 :122) การบริหารการพัสดุเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจในภารกิจพัสดุที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวนโยบายการดำเนินงานด้านเจ้าหน้าที่เอกสารให้เอื้ออำนวยต่อการกระจายพัสดุให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนดูแลจัดหาและบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบ งานการพัสดุ

จะนำเสนอขอขบข่ายและสาระสำคัญ ได้แก่ การซื้อการจ้าง การควบคุมพัสดุเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การลงทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุ ตลอดจนการเบิกจ่ายพัสดุ การตรวจสอบพัสดุประจำปี การจำหน่ายพัสดุ และการดำเนินการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า งานธุรการ/การเงินและพัสดุ หมายถึง งานที่ทางโรงเรียนได้จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการต่างๆ ได้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นประสานและสนับสนุนงานอื่นๆ การวางแผนเกี่ยวกับการหาเงิน การใช้จ่ายเงิน พร้อมทั้งจัดหาพัสดุครุภัณฑ์ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้

งานธุรการ หมายถึง การประสานงานและสนับสนุนงานอื่นให้สามารถดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความราบรื่นมีขอขบข่ายงานดังนี้ งานสารบัญญ งานทะเบียนและรายงาน งานรักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวกับสถานที่ราชการ งานประชาสัมพันธ์

งานการเงิน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับเรื่องการเงินงบประมาณทุกประเภท โรงเรียนเป็นหน่วยงานย่อยที่ต้องปฏิบัติตามระบบบัญชีหน่วยงานย่อยมีสาระสำคัญดังนี้ คือ ระบบบัญชีสมุดเงินสด ทะเบียน (ทะเบียนคุมเงินงบประมาณต่างๆ) ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจอนุมัติจ่ายเงิน / ก่อหนี้ผูกพันไม่เกินวงเงินที่ได้รับจัดสรร

งานพัสดุ หมายถึง การบริหารการพัสดุเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจ ในภารกิจพัสดุที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลถึงประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวนโยบายการดำเนินงานด้านเจ้าหน้าที่เอกสารให้เอื้ออำนวยต่อการกระจายพัสดุให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนดูแลจัดหา และบำรุงรักษาอย่างมีระบบ งานการพัสดุจะนำเสนอขอขบข่ายสาระสำคัญ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมพัสดุเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี การลงทะเบียนเพื่อควบคุมพัสดุ การตรวจสอบพัสดุประจำปี การจำหน่ายพัสดุ และการดำเนินการเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ

4.2 ขอบข่ายการบริหารงานธุรการ/การเงิน และพัสดุ

4.2.1 ขอบข่ายงานธุรการ

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 135) ได้แบ่งขอบข่ายงานธุรการไว้ 3 หมวดใหญ่ คือ งานสารบรรณ งานการเงิน และ งานบริการต่างๆ ได้แก่ งานทะเบียน รายงานต่างๆ งานพัสดุ ความปลอดภัยและการประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 42) ได้ให้
 ขอบข่ายของงานธุรการ ดังนี้ งานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานรักษา
 ความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่ราชการ และงานประชาสัมพันธ์

4.2.2 ขอบข่ายของงานการเงิน

ขอบข่ายของงานการเงินของโรงเรียน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2536 : 45 - 46)

- 1) เงินงบประมาณ
- 2) เงินนอกงบประมาณ
- 3) เงินรายได้แผ่นดิน

4.2.3 กระบวนการบริหารงานพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 144 - 147)
 ได้กำหนดกระบวนการบริหารงานพัสดุไว้ ดังนี้

- 1) การวางแผนหรือกำหนดโครงการแผนงาน
- 2) การกำหนดความต้องการ
- 3) การจัดหาพัสดุ
- 4) การแจกจ่ายพัสดุ
- 5) การบำรุงรักษาหรือซ่อมบำรุง
- 6) การจำหน่ายพัสดุ

จากขอบข่ายการบริหารงานธุรการ/การเงินและพัสดุดังกล่าว จะเห็นได้ว่าแม้
 นักการศึกษาจะได้จัดหัวข้อไว้แตกต่างกัน แต่โดยเนื้อหาแล้ว ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึง
 และสอดคล้องกัน

5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอาคารสถานที่

5.1 ความหมายของการบริหารงานอาคารสถานที่

กิติมา ปรีดีติติก (2532 : 197) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานอาคาร
 สถานที่หมายถึง การรู้จักจัดหา รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุดรวมทั้งการดูแลรักษา
 การให้บริการชุมชนและการรู้จักส่งเสริม ทะนุบำรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และ
 สนองความต้องการได้อย่างพอเพียง

การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ดำเนินงาน อาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การบริหารงานอาคารสถานที่ที่มีความสำคัญโดยสรุป ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 16)

5.1.1 เป็นการบริหารงานที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการ

5.1.2 เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ

5.1.3 เป็นการบริหารงานเพื่อเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิดและ ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลดของจำนวนนักเรียน หรือ ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน

5.1.4 เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมและพอใจ ในการประกอบกิจกรรมนักเรียน

5.1.5 เป็นการบริหารที่มีส่วนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้ พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การที่ผู้บริหารและ บุคลากรในโรงเรียนจัดให้มี ใช้ บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อช่วยให้ การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้ อีกด้วย

5.2 ขอบข่ายของการบริหารงานอาคารสถานที่

5.2.1 ขอบข่ายการบริหารงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน วัฒน นาคพันธ์ และสมเดช สีแสง (2539 : 1) แบ่งขอบข่ายการบริหารงานอาคารสถานที่ของ โรงเรียนเป็น 3 ประการ คือ

1) งานที่เกี่ยวกับอาคาร ได้แก่ อาคารเรียน ห้องสมุดห้องเรียน ห้องพักครู ห้องต่างๆ โรงฝึกงาน โรงอาหาร เรือนเพาะชำ ถังเก็บน้ำฝนระบบปะปา ทางเดินเชื่อมระหว่าง อาคาร โรงเก็บรถ อาคารพัสดุ ห้องนำ ห้องล้อม หอพัก โรงพลศึกษา เป็นต้น

2) งานที่เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ถนน สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สวนหย่อม สวนป่า สระน้ำ ที่กำจัดขยะ คูระบายน้ำ รั้ว แปลงเกษตร ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น เป็นต้น

3) งานที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบการติดต่อภายใน (เช่น เครื่องติดต่อภายใน หอกระจายข่าว ตู้สาขาโทรศัพท์ เสียงตามสาย) ระบบสายอากาศโทรทัศน์รวม งานดาวเทียม เสืออากาศวิทยุสื่อสาร โต๊ะเก้าอี้นักเรียน โต๊ะเก้าอี้ผู้บริหารและครู โต๊ะเก้าอี้ห้องประชุม ระบบเสียงในห้องประชุม ห้องเรียน ห้องอื่นๆ ระบบการปรับอากาศและการถ่ายเทอากาศในห้องต่างๆ เป็นต้น

5.2.2 ขอบข่ายของงานอาคารสถานที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 28) ได้กำหนดขอบข่ายของงานอาคารสถานที่ ดังนี้

- 1) การจัดสร้างอาคารสถานที่
- 2) การใช้อาคารสถานที่
- 3) การบำรุงรักษาอาคารสถานที่
- 4) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่
- 5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

จากขอบข่ายที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าขอบข่ายของการบริหารงานอาคารสถานที่ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้นั้นสอดคล้องตามแนวคิดของนักการศึกษาอื่นที่กล่าวไว้

6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6.1 ความหมายของการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 237) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน และโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

วิพล นาคพันธ์ และสมเดช สีแสง (2539 : 52) กล่าวว่า งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทั้งในด้านการให้ความช่วยเหลือชุมชนและการรับความช่วยเหลือจากชุมชนตลอดจนการติดต่อสัมพันธ์ กับหน่วยงานภายนอกต่างๆ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ดีต่อโรงเรียน และสามารถให้การสนับสนุนกิจการของโรงเรียน ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การสร้างความเข้าใจอันดีเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ รวมถึงการที่โรงเรียนให้บริการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนด้วย

6.2 ขอบข่ายการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 21) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ครอบคลุมงาน 6 งาน คือ

1. งานการให้บริการชุมชน
2. งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน
3. งานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
4. งานเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน
5. งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ
6. งานการประชาสัมพันธ์ ภูมิสารสนเทศ

วิพล นาคพันธ์ และสมเดช สีแสง (2539 : 52) กล่าวว่าขอบข่ายงานของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี 6 งาน ดังต่อไปนี้

1. งานให้บริการชุมชน
2. งานรับความช่วยเหลือจากชุมชน
3. งานสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ
4. งานประชาสัมพันธ์
5. งานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม กองทุน มูลนิธิในโรงเรียน
6. งานเกี่ยวกับกรรมการศึกษาและผู้อุปการะโรงเรียน

จากขอบข่ายของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น สอดคล้องกับที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ในรายละเอียดที่กล่าวถึงภารกิจของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ/การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้กิจกรรมทุกอย่างประสานสัมพันธ์ ครอบคลุมทุกงานและดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยรวดเร็ว มีผลงานทั้งปริมาณและคุณภาพ ตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

แนวความคิดที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการต่างๆ ของชุมชนนั้นได้บังเกิดขึ้นในชุมชนต่างๆ ทั่วโลก ดังจะเห็นว่าจากประเพณี “ลงแขก” (Cooperative work) ซึ่งมีการปฏิบัติในหมู่เกษตรกรทั่วโลก ยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจด้านการเมือง ถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรท้องถิ่นเอกชน มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จที่มุ่งพัฒนาคน และส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม กล่าวคือ

1. ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

อนงค์ พัฒนจักร (2535 : 35 ; อ้างอิงมาจาก United Nations Department of International Economic and Social Affairs. 1981 : 11) ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงการที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเน้นที่การให้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท

จำรัส บุญเรือง (2537 : 13 อ้างถึงใน นิรันดร์ จงวุฒิวศน์. 2527 : 35) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับตนเองและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ให้สามารถที่จะดำเนินการได้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของตนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิวศน์ (2527 : 183 – 185) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม คือ การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and emotion involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

โดยสรุปแล้ว อาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งได้ว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

ความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกันเพื่อวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ห้วงเวลา และลำดับการณที่มีประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการกระทำงาน และในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

ดังนั้นการมีส่วนร่วม หมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเหมาะสม กับทั้งกระทำการงานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้ใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. กระบวนการและลักษณะของการมีส่วนร่วม

2.1 กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ไว้ ดังนี้ สมพันธ์ เตชะอธิก (2531 : 63) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมและการพึ่งพากันของชาวบ้านว่า จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มคิดแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นในโครงการต่างๆ การตัดสินใจทำหรือไม่ทำและดำเนินการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ที่เน้นการพึ่งตนเองมากกว่าที่จะพึ่งพาจากภายนอก

อคิน รพีพัฒน์ (2532 : 20) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาว่าประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุ ที่มาของปัญหา การเลือกวิธีการและการวางแผนในการแก้ปัญหา การดำเนินการตามแผนสุดท้าย คือ การประเมินผลเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดความสำคัญในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1.1 ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน

2.1.2 ร่วมกันพัฒนาและสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์และสนองความต้องการมากยิ่งขึ้น

2.1.3 ร่วมวางนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม

2.1.4 ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดย การมีส่วนร่วม

2.1.5 ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงาน เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2.1.6 ร่วมการลงทุนในกิจกรรม โครงการตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน

2.1.7 ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและ กิจกรรมที่ ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ได้ประโยชน์ตลอดไป

อรุณพ พงษ์วาท (2530 : 98) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ เริ่มตั้งแต่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนรวมในกระบวนการวางแผนจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผน และการประเมิน ซึ่งจะต้องมีการปรึกษาหารือร่วมกัน เพื่อระบุปัญหา และจัดลำดับสำคัญของปัญหา ตลอดจนวิธีปฏิบัติที่เห็นว่าเป็นไปได้

2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการพัฒนามีหลายลักษณะ ดังแนวคิดของ นักวิชาการหลายท่าน กล่าวคือ

2.2.1 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

จำรัส บุญเชื้อง (2537 : 16 อ้างถึงในมาจาก นรินทร์ จงวุฒิวะศน์. 2527 : 36) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า ควรมีส่วนร่วมใน ลักษณะการเป็นสมาชิกการเข้าร่วมประชุมการเป็นสมาชิกที่บริจาคเงินเป็นกรรมการและเป็น ประธานกรรมการ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาไว้ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมโดยตรงโดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งของประชากรกลุ่มชุมชน หรือเยาวชนกลุ่มต่างๆ

2) การมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน เช่น กระบวนการของกลุ่มหรือชุมชน

3) การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรที่มีผู้แทนของประชาชนโดยตรง เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือ เปิดโอกาสให้เข้ามาได้ตลอดเวลา

2.2.2 รูปแบบลักษณะของการมีส่วนร่วม

อนงค์ พัฒนจักร (2535 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Norman Uphoff. 1981 : 10-21) ได้สร้างกรอบพื้นฐานเพื่ออธิบายและวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมได้

4 รูปแบบคือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) โดยอาจเป็นการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ที่เป็นไปทั้งในรูปแบบของการเข้าร่วมโดยมีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร หรือ การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมถึงเข้าร่วมโดยการลงแรงร่วมใจ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างควบคู่กันไป

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ในรูปแบบนี้นับเป็นการควบคุม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัว ในการมีส่วนร่วมต่อไป

จากคำอธิบายลักษณะการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือ กระบวนการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อมในลักษณะการร่วมเป็นสมาชิก ร่วมการประชุม ร่วมช่วยเหลือด้วยการบริจาคเงินหรือวัสดุอุปกรณ์และร่วมสละแรงงาน หรือ ช่วยเหลือในกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นทางเลือกที่มีคุณภาพของการพัฒนามีพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการคือ หนึ่งกลไกการพัฒนาเคลื่อนย้ายจากรัฐสู่ประชาชน โดยประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนา สองเป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อพึ่งและพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐ หรือ องค์กรพัฒนาภายนอก สามกระบวนการพัฒนายึดหลัก ล่างสู่บน มากกว่าบนสู่ล่าง

2.3 ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายกับกระแสโลก ที่มีการแข่งขันกัน อย่างเข้มแข็งรุนแรง โดยสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน คือ ความรู้ที่เกิดจากสติปัญญาและความสามารถของคน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการศึกษาด้วยเหตุนี้การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดพลังอำนาจของชาติ ในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกโดยจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคน โดยใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

วิสัยทัศน์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีความคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาของ นักการศึกษาไทย และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมสู่ความเป็นเลิศ ดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

Rajabhat Mahasarakham University

ปรีชาชาญ อินทรชิต (2541 : 37 - 40) ได้กล่าวถึงบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษา

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 มีทั้งสิ้น 12 หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติ 336 มาตรา บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามี 4 หมวด คือ

1. หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย
2. หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย
3. หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
4. หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละหมวดและมาตราที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งคำสำคัญเพื่อความสะดวกรในการวิเคราะห์ มีดังต่อไปนี้

1. หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

มาตรา 42 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ

การศึกษารวม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัย

ตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

คำสำคัญ

บุคคลมีเสรีภาพทางวิชาการ ได้รับความคุ้มครอง เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมือง หรือศีลธรรมอันดี

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพ และเอกชนภายใต้การดูแลของรัฐ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐต้องจัดให้ ทั่วถึง มีคุณภาพ ไม่เก็บค่าใช้จ่าย

สภาพการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนตามที่ กฎหมายบัญญัติการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชน ได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 46 บุคคลซึ่งรวมกับเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือ พื้นฟูจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นหรือของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

ชุมชนมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง โดยรัฐจากการให้ความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลและมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการฝึกอบรมจากรัฐ
ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

รัฐคุ้มครองเด็กจากการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม
เด็กที่ไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดู และการศึกษาอบรมจากรัฐ

มาตรา 60 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่
ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางการปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและ
เสรีภาพของตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

บุคคลมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในเรื่องที่กระทบต่อ
สิทธิเสรีภาพ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 62 สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบ
การกระทำหรือการละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างหน่วยงานนั้นย่อม
ได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐต้องได้รับความคุ้มครอง

2. หมวด 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา 69 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศรับราชการทหาร เสียภาษีอากร
ช่วยเหลือราชการรับการศึกษาอบรม พินิจ ปกป้อง และสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ และ
ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญท้องถิ่นและอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คำสำคัญ

บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม ตามที่กฎหมายบัญญัติ

3. หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 81 รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา
อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษา
ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้ และปลูกฝัง

จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ

คำสำคัญ

รัฐและเอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม

จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

รัฐและเอกชนสร้างเสริมความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบบประชาธิปไตย

รัฐและเอกชนสนับสนุนงานวิจัย พัฒนาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาวิชาชีพรู

รัฐและเอกชนส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

4. หมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

มาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย

คำสำคัญ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รักษาศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีสิทธิจัดการศึกษาอบรม และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ

จากบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 ที่ได้นำเสนอนี้ คงจะทำให้ผู้สนใจและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้เห็นภาพรวมของการจัดการศึกษา ของประเทศไทย ในอนาคตข้างหน้าได้ ส่วนรายละเอียด

ต่าง ๆ คงจะต้องรอดูบทบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติต่อไป ที่จะออกมา
ทีหลังที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้

แต่ที่แน่นอนในสวนสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐ
จะต้องจัดแบบให้เปล่านั้น จะต้องทำให้ได้ภายใน 5 ปี เพราะมีบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลใน
มาตรา 335 (3) ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 43 วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับจนกว่า
จะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันประกาศใช้
รัฐธรรมนูญนี้”

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เพราะเกิดจากการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ผู้คนในแผ่นดิน ผู้มีความทุกข์ร้อน มีความฝัน มีความเห็นอันหลากหลายได้
ร่วมกันนำเสนอเพื่อเป้าหมายอันเดียวกัน นั่นคือรัฐธรรมนูญใหม่เพื่อชีวิตใหม่ที่ดีกว่าเดิมด้วย
การปฏิรูปการศึกษา ทำให้การศึกษาเป็นของคนทั้งมวลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนฐานในระดับท้องถิ่นได้ร่วมคิดร่วมทำ เพื่อนำไปสู่
การปฏิรูปสังคมเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดดเพื่อให้สังคมไทยพัฒนาอย่างยั่งยืน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ
วันที่ 19 สิงหาคม 2542 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2542 เป็นต้นไป
โดยมีสาระสำคัญ 9 หมวด 1 บทเฉพาะกาล 78 มาตรา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา
โดยองค์กรปกครองท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542 : 1 -16)

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว
องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน
สังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ
และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน
เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร
ภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ
ความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่าง
ชุมชน

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

มาตรา 35 องค์ประกอบของคณะกรรมการตามมาตรา 34 ประกอบด้วย กรรมการ โดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทน องค์กรวิชาชีพและผู้ทรงคุณวุฒิ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการแต่ละคณะ ให้เป็นไปตาม กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างของกิจการในความรับผิดชอบของ คณะกรรมการแต่ละคณะด้วย

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542 : 30-32) จากคำชี้แจงประกอบ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 5

ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ

มาตรา 40 กล่าวว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับ อุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน กรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระ การดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา 18 (1) และ (3)

คำอธิบายมาตรา 40 คือ เพื่อกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สถานศึกษาอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ของแต่ละสถานศึกษา ยกเว้นสถานศึกษา ที่เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และศูนย์การเรียนรู้ตามนัยมาตรา 18 (1) และ (3) โดยมี ประชาชนและองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เพื่อทำหน้าที่กำกับสถานศึกษา
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย

1. ผู้แทนผู้ปกครอง
2. ผู้แทนครู
3. ผู้แทนองค์กรชุมชน

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา
6. ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ
7. ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

การกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือก ประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตาม กฎกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 1 – 5) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ประกอบกับมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2534 กระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน ประถมศึกษา พ.ศ.2539

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วใน ระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"สถานศึกษา" หมายความว่า โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ ไม่หมายรวมถึงสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง

"ผู้บริหารสถานศึกษา" หมายความว่า ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 "กรรมการ" หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบห้าคน
 ประกอบด้วย

- (1) "ผู้แทนผู้ปกครอง" ได้แก่ ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- (2) "ผู้แทนครู" ได้แก่ ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- (3) "ผู้แทนองค์กรชุมชน" ได้แก่ ผู้แทนชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใด ที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ และมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- (4) "ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" ได้แก่ ผู้แทนเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จำนวนไม่เกินสองคน
- (5) "ผู้แทนศิษย์เก่า" ได้แก่ ผู้แทนสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่า หรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสองคน
- (6) "ผู้ทรงคุณวุฒิ" ได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการ ทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น จำนวนไม่เกินสี่คน

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่ง ใน (1) (3) (4) (5) และ (6) เป็นประธานและอีกหนึ่งคนเป็นรองประธาน

ข้อ 6 ให้คณะกรรมการ กำหนดจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการตามข้อ 5 โดยคำนึงถึงจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่เป็นสตรี จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการทั้งหมด

ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 289 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะ

จัดการศึกษาอบรมโดยไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น กฎหมายการศึกษาแห่งชาตินี้ จึงกำหนดขึ้นตามมาตรา 81

มาตรา 41 กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

คำอธิบายมาตรา 41 คือ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษา ในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับได้ แต่ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1. ความพร้อม ความเหมาะสม

2. ความต้องการของท้องถิ่น

การกำหนดความพร้อมนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา 42

มาตรา 42 กล่าวว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐาน การศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำอธิบาย มาตรา 42 คือ กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้ดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนี้

1. ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา

2. ประสาน และส่งเสริมให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและ มาตรฐานการศึกษา

3. เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาต่อสำนักงบประมาณ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 47 – 49) ได้กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาว่า มีการวางแผนปรัชญาวิสัยทัศน์ของการศึกษาไทยในอนาคตได้ว่า "ชีวิตมีความสุขคือ ชีวิตที่มีการเรียนรู้" เป็นสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาตัวบุคคล ครอบครัว และการฉีกกำลังกันเป็นชุมชนส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนรู้ เพื่อศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถปรับตัวให้ทันกระแสโลก รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนสามารถฉีกกำลังเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาไปสู่ สภาพที่พึงประสงค์ เป็นผู้ "สร้าง" มากกว่า "เสพ" โดยมีการวางข้อเสนอ แนวคิดหลักเพื่อ วางรากฐานในการเปลี่ยนแปลงไว้ 4 หมวดด้วยกัน อันได้แก่

หมวดที่ 1 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของคน
 หมวดที่ 2 การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการสร้างความก้าวหน้าและ
 ความมั่นคงของเศรษฐกิจและสังคมไทย

หมวดที่ 3 การเสริมสร้างการเรียนรู้ของชุมชน และการรวมพลังเพื่อการเรียนรู้

หมวดที่ 4 การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2541 : 131 – 133) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาจะต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต หมายความว่าคนตั้งแต่เกิดจนตายจะต้องการปัจจัยทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการไม่ได้เอาการศึกษาไปผูกไว้กับความคิดเดิม มองการศึกษาเป็นปัจจัยที่ 5 ของการดำเนินชีวิต

2. การศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับทุกคน เมื่อเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นและความเรียกร้องต้องการจากทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ต้องการให้คนมีคุณภาพสูง คนจะมองเรื่องโอกาสทางการศึกษาว่า เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน และเมื่อมองเป็นส่วนหนึ่งก็จะเรียกร้องต้องการโอกาสและความเสมอภาคอย่างที่เคยเรียกร้องกัน และในที่สุดการศึกษาระดับมัธยม ก็ไม่ต้องมี เพราะเมื่อทุกคนต้องการแล้วจะไปบังคับทำไม เป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นและต้องทำให้ได้

3. การศึกษาเพื่อพัฒนาค่านิยม ก็คือการศึกษาเพื่อพัฒนาค่านิยมทั้งในส่วนที่เป็นค่านิยมที่เป็นสากล และในส่วนที่เป็นค่านิยมของไทยที่จะต้องดำรงรักษาไว้ในขณะที่เราต้องก้าวไปสู่โลกกว้างทำอย่างไรจึงจะดำรงชีวิตไทย โดยรักษาเอกลักษณ์ไทยปรับเปลี่ยนประสานให้ทั้งสองเรื่องไม่ขัดกัน สามารถจะอยู่รวมกันได้ อย่างที่เรามีประสบการณ์ที่ดีแล้ว

อภิชัย พันธเสน (2539 ก : 124) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียน เพื่อเพิ่มผลิตภาพของชุมชนเพื่อตั้งรับและนำกระแสการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. แนวตั้งรับตามกระแส ซึ่งเป็นความพยายามของภาครัฐบาล เพื่อตั้งรับตามกระแสระบบทุนนิยม และเทคโนโลยีที่ไหลเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว โดยการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2. แนวตั้งรับทางวัฒนธรรม โดยการสนับสนุนให้ชุมชนได้กลับมาสนใจศึกษาค้นคว้าหารากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ ช่วยให้ชุมชนรวมกันอยู่ได้ และเพื่อการอยู่รอดของชุมชนในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทุนสู้ทุน รูปแบบที่เป็นรูปธรรมก็คือ การรวมกลุ่มสนับสนุนทุน ในรูปของสหกรณ์เพื่อการผลิตและการจำหน่ายตลอดทั้งการตั้งช่างข้าวของชุมชนเพื่อการค้า

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : 18 – 21) ได้กล่าวถึงศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและครอบครัวรวมทั้งสร้างโอกาสให้คน ครอบครัว และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการเตรียมการและพัฒนาการเรียนรู้ดังนี้

1. การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการศึกษาและฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ โดย

1.1 สนับสนุนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความคล่องตัว และเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามา มีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา ได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนในลักษณะแผนงานการจัดการศึกษา ที่มีเครือข่ายการดำเนินงานที่เชื่อมโยง ประสานงานกันอย่างชัดเจน

1.3 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชน และองค์กรประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและฝึกอบรม ทักษะฝีมือแรงงานอย่างมีคุณภาพ

1.4 สนับสนุนกลไกการตลาด มาใช้ในการผลิตกำลังคนอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการปรับปรุงระบบให้เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการระดมพลังจากทุกส่วนในสังคม เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนและครอบครัวโดย

2.1 ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในทุกระบบมากขึ้น

2.2 ปรับปรุงหลักสูตร ตำรา และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน

2.3 สอดแทรกความรู้เรื่องครอบครัวศึกษา และการเสริมสร้างทักษะชีวิต ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ

2.4 ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม เพื่อสร้างศักยภาพความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน

2.5 จัดเครือข่ายระดับชาติด้านวิชาการที่มีการทำงานเป็นอิสระ โดยระดมความร่วมมือจากนักวิชาการและสถาบันต่าง ๆ ในการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนา

ความรู้และมีการเผยแพร่ผลงานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจังในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ

สมพงษ์ จิตระดับ (2539 : 184 – 186) ได้กล่าวถึงแผนการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) กับชีวิต – สถานภาพครูไทยที่ส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูขาดประสิทธิภาพ มีประเด็นดังต่อไปนี้

1. สถานภาพและรายได้ของครู ตกต่ำและไม่เพียงพอ สภาพของครูจึงต้องดิ้นรนในการผ่อนชำระหนี้สิน การหารายได้เพิ่มมากกว่าการมีจิตใจที่จะทุ่มเทให้กับการเรียน การสอนอย่างเต็มที่ งานสอนจึงเป็นงานรองตามระบบราชการเท่านั้น
2. ครูในโรงเรียนถูกทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลยจากผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารชอบออกนอกโรงเรียนอ้างว่าไปราชการ ไปประชุม ครูมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนชอบให้บริการ (Service) แก่ผู้บริหารระดับสูงกว่า ไม่ค่อยอยู่โรงเรียนหรืออยู่ในโรงเรียนก็ไม่สนใจงานวิชาการ แต่ให้ความสำคัญเรื่อง อาคารสถานที่ ธุรการ พัสดุ หรือสนใจงานเฉพาะที่ผู้บริหารต้องการเท่านั้น
3. ครูแตกแยกแตกความสามัคคีกันมาก จากเรื่องพิจารณา 2 ชั้นที่มีผู้ได้รับ 15 % ปรากฏว่า หลังจากทราบว่ามีใครได้รับ 2 ชั้นในแต่ละปี ครูบางคนจะไม่พูดกับครูอีกหลายคน ไม่พอใจผู้บริหารที่ไม่ให้ความสำคัญเป็นธรรม พวกใครพวกมัน ระบบสอพลอคนใกล้ชิดทำให้ครูทำงานร่วมกันไม่ค่อยได้ ต่างคนต่างอยู่ แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า รวมกันไม่ติด ครูทำงานจริงๆ อาจมีเพียง 10 -15 % เท่านั้น
4. ครูบ่นว่ามีงานบ้านนอกแตกและไร้สาระที่กำหนดจากส่วนกลาง บนสุดมาให้ระดับล่างคือ ครูในโรงเรียนทำมากจนเกินไป ครูส่วนใหญ่บ่นว่าเสียเวลาต้องมาเขียนรายงานหลอกๆ ให้ส่วนกลางพอใจทั้งที่ทำน้อยมากหรือไม่ได้ทำเลย
5. ครูถูกกลั่นแกล้งโยกย้าย ไม่ได้รับความเป็นธรรม ร้องเรียนขึ้นไปก็ไม่เป็นผล ไม่มีที่พึ่ง ผู้แทนครูก็ไม่ทำหน้าที่เป็นปากเสียงให้กับครูอย่างแท้จริง แต่ชอบเล่นการเมือง เพื่อให้มีชื่อเสียง เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์และตำแหน่งขององค์กรครูที่สำคัญๆ เช่น ครูสภาเป็นต้น ครูอึดอั้นกับความไม่ถูกต้อง ถูกบังคับให้ทำทั้งๆ ที่ไม่เต็มใจ เห็นความไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้น แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เกิดความเบื่อหน่ายต่อสถานที่ สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เจียบเหงา ซึมเซา อยู่กันไปตามยถากรรม

6. การเลื่อนตำแหน่งอาจารย์ 2 อาจารย์ 3 ยากเย็นแสนเข็ญ กฎเกณฑ์มีมากจนทำไม่ได้ ครูบอกว่าคนที่ได้บางคนทิ้งเด็กเอาเวลาไปเขียนแผนการสอน ผลงาน บางคนจ้างคนอื่นช่วยทำ มีการเลี้ยงคณะผู้ประเมินอย่างเอิกเกริก และอื่นๆ ครูจำนวนไม่น้อย รู้สึกท้อใจกับความก้าวหน้าของตน ไม่เห็นหนทางเป็นระดับ 7,8 หรือ 9 ได้เลย

7. การไม่ยอมมาเป็นครูแต่แรกเริ่ม ปัญหานี้เป็นปัญหาเรื้อรังมายาวนาน นับแต่อดีตที่สถาบันฝึกหัดครู ต้องรองรับผู้ไม่มีที่เรียน และผู้ที่เลือกวิชาชีพนี้เป็นอย่างสุดท้าย ครูจำนวนไม่น้อยเหล่านี้ ปัจจุบันอยู่ในระบบราชการที่อิงไปเรื่อยๆ ล้าหลังและไม่ปรับปรุงตนเอง กอปรกับระบบการศึกษาไทย ขาดการติดตามตรวจสอบการนิเทศอย่างใกล้ชิด ครูจึงอยู่กับที่เป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว

ประมวล วะลี (2541 : 10) ได้เสนอรูปแบบการปฏิรูปการศึกษาจังหวัด เพื่อคนทั้งมวลนี้ ดังนี้ การปฏิรูปการศึกษาเป็นเรื่องใหญ่เรื่องหนึ่งของประเทศ ควรจะมีการปฏิบัติจริงในพื้นที่โดยยึดหลัก การปฏิรูปการศึกษาจังหวัด เพื่อคนทั้งมวล 3 อย่าง คือ

1. เป็นการศึกษาสำหรับคนทั้งมวล
2. ระดมทรัพยากรทั้งมวลเพื่อการศึกษา
3. ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้การศึกษาสามารถแก้ปัญหาทั้งมวล

การปฏิรูปการศึกษาจังหวัดเพื่อคนทั้งมวล โดยยึดวิธีการ 3 อย่างนี้ จะทำให้การศึกษาเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่ระดมสรรพกำลัง ทั้งมวลในจังหวัดมาสนับสนุน การเรียนรู้ของทุกคนที่แก้ไขความยากจน ปัญหาสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งทั้งหมดอย่างบูรณาการ เมื่อการนี้จังหวัดทั้งจังหวัดก็จะกลายเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ของทุกฝ่ายจากการทำจริงปฏิบัติจริง แก้ปัญหาได้จริง เพื่อการอยู่ร่วมกัน ด้วยความผาสุกของคนทั้งจังหวัด ตลอดจนการทำนุบำรุง จะเป็นการปฏิรูปสังคมเศรษฐกิจอันยิ่งใหญ่ที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการปฏิรูประบบราชการไปในตัว

3. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาแล้ว มีสภาพปัญหาเกิดขึ้นหลายประเด็น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินการนี้ ขณะเดียวกันประชาชนก็ไม่สนใจส่งเสริมการศึกษาแก่บุตรหลานอย่างเต็มที่ เพราะเชื่อว่าทำให้ขาดแคลนแรงงานในการทำการเกษตร และมีแนวคิดไม่ตรงกันใน

การดำเนินการส่งเสริมและบำรุงการศาสนา วัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน
ซึ่งนำเสนอต่อไปนี้

3.1 ปัญหาของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2530 : 64 – 65) ได้กล่าวถึง ปัญหาของการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการพัฒนาว่า ประชาชนบางครั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพราะเกิดจาก
ความเกรงใจ หรือการถูกบีบบังคับจากผู้มีอำนาจหรือภาครัฐ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
การแสดงความคิดเห็นบ้าง มิใช่ใช้แรงงานเพียงอย่างเดียว เจ้าหน้าที่ของรัฐเองได้ครอบงำและ
กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเอง ส่งผลให้ประชาชนปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมในการพัฒนาของ
ระบบราชการไม่ได้จึงเกิดการล้มเหลว เพราะแนวทางการพัฒนาที่มีการวางแผนจากเบื้องบน
มาก่อน

อนงค์ พัฒนจักร์ (2535 : 49 – 50) ได้จำแนกอุปสรรคและปัญหาของการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาออกเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.1 อุปสรรคที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ เป็นแหล่งรวมศูนย์อำนาจไม่ว่าจะ
เป็น ด้านนโยบาย งบประมาณ การตัดสินใจ งบประมาณวางแผนและการดำเนินงาน อนึ่ง ทักษะ
ค่านิยมและทักษะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเคยชินต่อการกระทำ และติดต่อสื่อสารในคน
กลุ่มเดียวกันจึงใช้ภาษาเทคนิคของตนแล้วตีความว่าประชาชนเข้าใจ การดำเนิน
การประเมินผล โครงการเจ้าหน้าที่องค์กรของรัฐก็มีความคิดว่า ตัวโครงการหรือกิจกรรม
ต้องบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาคนในชุมชน และเปิดโอกาสให้ประชาชน
รับรู้หรือเกี่ยวข้อง แต่อย่างไรส่วนการปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งและประสิทธิภาพ
ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชุมชนโดยตรง

3.1.2 อุปสรรคที่เกิดจากชุมชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาชุมชนยัง
ขาดความพร้อมและและมีข้อบกพร่องในหลายประการ เช่น การขาดองค์กรท้องถิ่นที่
เหมาะสม จึงขาดผู้อุทิศตนและเวลาแก่งานชุมชนอย่างเต็มที่ จนขาดทักษะการทำงาน ขาด
การติดต่อสื่อสารที่ดีนับเป็นอุปสรรค ประชาชนได้รับความรู้ไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหา
สื่อความหมาย การทำความเข้าใจ การขอความคิดเห็น และความคิดริเริ่มใหม่ๆ อนึ่ง
ความแตกต่างในกลุ่มชนและผลทางเศรษฐกิจในชุมชนก่อให้เกิดความแตกแยกทาง
ความคิดค่อนข้างมากต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

3.1.3 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากสังคม จะเกิดขึ้นในระดับความสัมพันธ์ของสังคมซึ่งพิจารณาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย และระบบราชการ ผลจากอุปสรรคทั้ง 2 ด้าน จะส่งผลให้เกิดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนกิจกรรมทางราชการ

3.2 สาเหตุที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สำเร็จ

อภิชาติ พันธเสน (2539 ก : 164 – 165) ยังนำเสนอสาเหตุที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเพราะสาเหตุต่างๆ ดังนี้

3.2.1 รูปแบบการปกครองท้องถิ่นมีปัญหาเรื่องความมีอิสระในการปกครองตนเองนอกจากเทศบาลแล้วการปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ มักถูกควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของการปกครองส่วนภูมิภาค แม้จะมีการเลือกตั้งสมาชิกบางส่วนก็ตามที แต่เนื่องจากขาดประสบการณ์และขาดการยืนยันในสิทธิการปกครองของตนเอง และเนื่องจากวัฒนธรรมและมรดกตกทอดของระบบอุปถัมภ์ทำให้การปกครองท้องถิ่นดังกล่าวอยู่ในสภาพอ่อนแอ

3.2.2 องค์การปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่ มักมีงบประมาณไม่เพียงพอ โอกาสในการพึ่งตนเองมีน้อย จำเป็นต้องพึ่งงบประมาณจากส่วนกลาง ทำให้ส่วนกลางมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดมาในระดับชาติ แทนที่จะเป็นความต้องการของท้องถิ่นเอง

3.2.3 เจ้าหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นมีเกียรติและศักดิ์ศรีด้อยกว่าเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการของส่วนกลาง ดังนั้นคนดีมีฝีมือจึงไม่สมัครใจรับใช้หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเกิดความเหลื่อมล้ำในด้านคุณภาพและความรู้ในด้านวิทยาการสำคัญๆ แม้คนในท้องถิ่นที่มีความสามารถก็ไม่กลับไปทำประโยชน์ให้ท้องถิ่น แต่จะย้ายเข้าไปทำงานยังที่เจริญกว่า

3.2.4 คนในท้องถิ่นมีความสับสนและไม่ค่อยให้ความเชื่อถือกับหน่วยงานปกครองท้องถิ่น นอกจากนั้นความจำกัดของงบประมาณ ตลอดจนขีดความสามารถและขอบข่ายของงาน ปกครองท้องถิ่นไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เพราะไม่สามารถมีกิจกรรมที่เด่นชัดเท่ากับกิจกรรมของราชการส่วนอื่นๆ

3.2.5 ความตื่นตัวของประชาชนในเรื่องการปกครองตนเองถูกกีดขวางและบั่นทอนโดยความผันผวนของการเมืองระดับชาติ การอ้างถึงการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยย่อมจะไม่มี ความหมาย ถ้าการเมืองในระดับชาติไม่อยู่ในลักษณะที่จะสร้าง

ศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน ความศรัทธาในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น ก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้น

3.2.6 การปกครองท้องถิ่นกลายเป็นเวทีหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องเป็นการสร้างอิทธิพลทางการเมืองของคนบางกลุ่มและกลายเป็นที่สนองผลประโยชน์ให้แก่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่เข้าไปมีบทบาทในหน่วยงานนั้นๆ

ดังนั้นทางเลือกหนึ่งที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสม และสอดคล้องกับกระแสสังคมประชาธิปไตยในปัจจุบันคือ การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับพื้นฐาน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อสร้าง ความรับผิดชอบ และความเป็นเจ้าของโรงเรียน และการจัดการศึกษา และเป็นภาพสะท้อน ซึ่งกันและกัน ระหว่างโรงเรียนกับองค์การบริหารส่วนตำบล นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป เป็นผลผลิตที่มีประสิทธิภาพจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจ ลงสู่หน่วยการบริหารระดับตำบล เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหาร การปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล และประชาชนจะได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาตำบล ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมแนวความคิดและกระแสประชาธิปไตย เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตำบล แม้จะพบปัญหาอุปสรรคหลายประการ แต่เชื่อได้ว่าความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จะส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในภาพรวมของประเทศต่อไป

4. การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย

เมื่อประชาชนไทยร่วมกันร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ พุทธศักราช 2540 จึงได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับคนไทยทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และกำหนดให้รัฐทำให้สำเร็จภายใน 5 ปีนับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 :

คำปรารภ) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีสำนักงานการศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนอย่างใกล้ชิดที่จะช่วยให้นโยบายบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของทางราชการ

การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารและการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ได้ดำเนินงานตามนโยบาย ประกอบด้วย 6 หมวดงาน คืองานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ / การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.1 งานวิชาการ ส่งเสริมการวางแผน การบริหาร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงด้านงานวิชาการ สนับสนุนการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลให้เกิดผลดี

4.2 งานบุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดการเกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้เป็นบุคคลปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากร

4.3 งานกิจการนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนงานที่โรงเรียนจัดให้บริการนักเรียน งานที่โรงเรียนส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน งานที่โรงเรียนต้องสร้างให้เกิดขึ้น งานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและกิจกรรมนักเรียนทั้งหมด

4.4 งานธุรการ / การเงินและพัสดุ สนับสนุนส่งเสริมการประสานงานอื่นๆ การเงินที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินบริจาคต่างๆ พร้อมทั้งจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนการสอนตามความต้องการในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

4.5 งานอาคารสถานที่ สนับสนุนส่งเสริมการบริหารบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องพิเศษ อาคารประกอบ บ้านพักครู ล้อม พุทธสถาน สนามกีฬา ฯลฯ

4.6 งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่งเสริมสนับสนุนการวางแผนงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน การให้บริการชุมชน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การได้รับการสนับสนุนกับชุมชน

กล่าวโดยสรุปว่า การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ได้บริหารงานและจัดการศึกษาตามกรอบทั้ง 6 หมวดงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

ตามการประเมินคุณภาพภายใน มีบางโรงเรียนได้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานบริหารที่มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารและภารกิจใหม่ตามเจตนารมณ์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงน้อย ผู้วิจัยจึงนำเสนองานวิจัยที่ศึกษาลักษณะงานใกล้เคียงกับภารกิจงานสภาตำบลแทนดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

สินสมุทร แสนสุข (2534 : 108) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกันและปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

สกล ศิลปนิลมาลย์ (2535 : 75) ได้ทำการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชี ในด้านการรับเงินแตกต่างกัน แต่ในด้านการจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและงานบัญชีไม่แตกต่างกัน และในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ปรีชาญ เวชกามา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่เริ่มรับราชการถึง 10 ปี และเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาในแต่ละงาน พบว่า งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

อย่างไร้มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนงานอาคารสถานที่ที่มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธวัชชัย บุญเต็ม (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

สัมพันธ์ การเพ็ง (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกขนาด มีปัญหาการปฏิบัติงานทางด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย

อนันต์ จันทร์โคตร (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า บทบาทในการปฏิบัติจริงในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการศึกษาเพื่อหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ในปี พ.ศ. 2538 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านการเมืองการปกครอง มีบทบาทในระดับสูง ส่วนด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจและอาชีพมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลางส่วนบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและผู้นำท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2538 แตกต่างกันทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้าน โดยระดับบทบาทที่คาดหวัง มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริง

สมชาย รักยุติธรรมกุล (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดยโสธร พบว่า การปฏิบัติงานโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดยโสธร การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

วัฒนา คำฤทธิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินงานด้านการจัดทำงบประมาณของคณะกรรมการบริหาร มีผลการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

สมบัติ โพธิ์ศรี (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของสภาตำบลพลับพลา ในการพัฒนาชุมชนกับการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามบทบาทของ

สภาตำบลพลับพลา และศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนจาก การดำเนินงานตามบทบาทของสภาตำบลพลับพลา กิ่งอำเภอเชิงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2540 พบว่า

คณะกรรมการสภาตำบลพลับพลา ได้ดำเนินงานพัฒนาตำบลและหมู่บ้านตาม บทบาทหน้าที่ของสภาตำบล ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด และโครงการต่างๆ ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี ประชาชนชาวตำบลพลับพลาจึงพอใจ ในการให้บริการและผลงานของสภาตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริม การศึกษา ให้แก่เยาวชนและประชาชนในตำบล ด้วยการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ ในการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมประจำตำบล จนสามารถเปิดการเรียนการสอนได้ในปีการศึกษา 2538 จัดให้มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำทุกหมู่บ้าน และร่วมมือกับศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเปิดสอนการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพแก่เยาวชน และประชาชนผู้สนใจ ให้การส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนในตำบลให้ดีขึ้นด้วยการตั้งสาธารณสุขมูลฐาน ครอบคลุมหมู่บ้าน สร้างประปาหมู่บ้าน และถึงเก็บน้ำฝนเพิ่มมากขึ้น ปรับปรุงถนนและก่อสร้าง สะพานข้ามแม่น้ำชี ทำให้การคมนาคมของประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวก ตลอดจน การส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในตำบล มีรายได้เพิ่มมากขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนชาวตำบลพลับพลา พบว่าประชาชนเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของสภาตำบล จึงให้ความร่วมมืออย่างดีในทุกด้าน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน จากการดำเนินงานของ สภาตำบลพลับพลา พบว่า ระบบเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง จากระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ เพียงอย่างเดียวเป็นระบบเศรษฐกิจที่การค้าประชาชนได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ ส่งผลให้การอพยพแรงงานลดลง สภาพเศรษฐกิจโดยภาพรวมดีขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่ ที่ดี ส่วนผลกระทบทางสังคมที่สำคัญคือ สมาชิกในหมู่บ้านมีการศึกษาสูงขึ้น ให้การช่วยเหลือ เกื้อกูลกันและกันลดลง แต่การเสียสละเพื่อส่วนรวมกลับ มีมากขึ้น การดูแลสุขภาพอนามัย ได้รับการเอาใจใส่มากขึ้น ปัญหาเสพติดและการพนันที่แพร่ระบาดเข้าไปในพื้นที่เป็นสิ่งที่ ควรต้องรีบแก้ไข

สัมพันธ์ อุปลา (2541 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ชนบท จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในงานกิจการนักเรียนมากกว่าด้านอื่นๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 21-22) โดยสรุปธรรมรัฐแห่งชาติเป็นรูปแบบแห่งการสมานฉันท์การประสานงานที่แท้จริงของฝ่ายรัฐบาล สังคม เอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบันหลักๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคือเป็นรูปแบบแห่งการยกระดับปัญญา มากกว่ารูปแบบแห่งอำนาจ และสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในมาตรา 43 และมาตรา 289 ซึ่งกล่าวถึง การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา พบว่า

1. องค์การบริหารส่วนตำบล เข้าใจสภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการศึกษา ในท้องถิ่นและสามารถระบุแหล่งของปัญหาส่วนใหญ่แล้วมาจากผู้ปกครองยากจน รองลงมาโรงเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาโดยตรง ส่วนมากแล้วจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ให้ผลโดยอ้อม เช่น ส่งเสริมกีฬาและประเพณี เป็นต้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงบทบาทในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา แต่สิ่งที่ทำได้ในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์ให้เยาวชนอายุระหว่าง 3-14 ปีได้มีโอกาสเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ก่อนประถมศึกษา-มัธยมศึกษา) รองลงมาการติดต่อข่าวสารการศึกษา จากสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่สามารถทำได้ในขณะนี้คือ การปรับปรุงบริเวณโรงเรียน อาคารสถานที่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

3. องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สิ่งที่น่าทำได้คือการออกข้อบังคับของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมครูได้มีโอกาสพัฒนาตัวเอง โดยการจัดอบรมสัมมนาศึกษาเพิ่มเติม องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ยังไม่มีศักยภาพเพียงพอและหากได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานกลางองค์การบริหารส่วนตำบล มีความเห็นว่าจะสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้

4. รูปแบบแนวทางตามความคิดเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้ผล

4.1 ให้แนวนโยบายการศึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อรับทราบรับรู้ และเข้าใจแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา

4.2 ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน

4.3 ติดตามหาทางความคิดให้ประชาชน ให้เห็นความสำคัญของการศึกษา

4.4 เสริมบทบาท อำนาจหน้าที่ เตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการจัดการศึกษา

4.5 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นต้นแบบในการจัดการศึกษา

สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ และคนอื่นๆ (2542 : 23) ได้ศึกษาการกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

1. ทุ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมทางด้านจิตใจที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปมีบทบาททางการศึกษาอย่างเต็มที่

2. การบริหารจัดการ มีความเป็นไปได้และต่างเชื่อมั่นว่าทำได้ดีเนื่องจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด เคยมีบทบาท จัดการศึกษาด้วยตัวเองจนถึงปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบล ก็เคยมีประสบการณ์ ในการเป็นกรรมการศึกษามาแล้ว

3. ทุ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างเชื่อมั่นตนเองว่า มีความสามารถและ เหตุผลเพียงพอที่จะจัดการศึกษาได้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่นของ ตนเองได้อย่างแท้จริง

4. ทุ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงความเห็นตรงกันว่าเจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญ ญุติมาก และท้องถิ่นจะต้องสนองตอบเจตนารมณ์นี้อย่างเต็มความสามารถ และเชื่อมั่นใน ศักยภาพของตนเองว่า สามารถพัฒนาได้

นิรันดร์ ยิ่งอรุณธรรม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงาน ของคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนครพนม ที่มาโดยตำแหน่งและ มาโดยการเลือกตั้ง อบต. มีการดำเนินงานแตกต่างกัน พบว่า

1. คณะกรรมการองค์การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัด นครพนมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหาร อบต. อยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับคือการจัดทำข้อบังคับ การบริหารงบประมาณ การประชุมสภา การบริหารงานบุคคล การวางแผนพัฒนา การบริหาร

สำนักงาน เมื่อพิจารณาตามสภาพพบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งของ อบต. จังหวัดนครพนมโดยรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งดำเนินการบริหาร อบต. อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน คณะกรรมการบริหารโดยการเลือกตั้ง จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการบริหารส่วนตำบล อบต. โดยการเลือกตั้ง ดำเนินการบริหาร อบต. อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับการดำเนินงานของ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ โดยตำแหน่งและโดยการเลือกตั้ง พบว่า คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยตำแหน่งและ กรรมการบริหาร อบต. โดยการเลือกตั้งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการบริหาร อบต. โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า การจัดทำข้อบังคับ คณะกรรมการบริหาร อบต. มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
สมชอบ นิตพิจน์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่ พึ่งประสงค์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ตามทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครพนม พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครพนม ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม พึ่งประสงค์มากที่สุด ส่วนด้านคุณลักษณะ ส่วนตัวด้านภูมิหลัง ด้านความรู้ความสามารถ และด้านวิสัยทัศน์พึ่งประสงค์อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง คุณลักษณะที่พึ่งประสงค์ของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารโรงเรียนกับ ครูผู้สอนมีทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านภูมิหลัง ด้าน ความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านวิสัยทัศน์ไม่แตกต่างกัน

กำพล แลนบุญเรือง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยมีความต้องการอันดับที่ 1 ในแต่ละหมวดงานดังนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา และส่งเสริมทางด้านวิชาการในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียนมีความต้องการร่วมวางแผนงาน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนในโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและมีต้องการสนับสนุนงบประมาณและอุปกรณ์ ในงานบริหารเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณูปโภคและการจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความต้องการสนับสนุนงบประมาณอุปกรณ์ ในการบริหารงานทั่วไป เกี่ยวกับการสื่อสารคมนาคมและการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในงานบริการเกี่ยวกับการจัดโภชนาการ และการจัดบริการสุขภาพอนามัยในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารบริเวณโรงเรียนมีความต้องการร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาในงานธุรการเกี่ยวกับการประเมินผลงานธุรการ ในงานวิชาการเกี่ยวกับการวางแผนงานวิชาการ มีความต้องการร่วมดำเนินงานในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนและในงานโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่ต้องการและให้เหตุผลที่ไม่ต้องการอันดับที่ 1 ว่า "เป็นงานที่โรงเรียนควรดำเนินงานเอง" สอดคล้องกันหมดทุกหน่วยงานดังนี้ ในการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับการจัดองค์การในงานธุรการเกี่ยวกับการบริหารงานสารบรรณในงานวิชาการเกี่ยวกับการวัดประเมินผล การเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ในงานปกครองนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลงานปกครองนักเรียน ในงานบริการเกี่ยวกับการประเมินผลงานบริการ ในงานโรงเรียนกับ

ชุมชนเกี่ยวกับการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน และในการบริหารอาคารสถานที่เกี่ยวกับการบริหารห้องเรียน

เรื่องยศ ปรีดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางคือด้านการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหา ด้านสมาชิกในชุมชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานด้านความสามัคคีและการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ

พิสมัย มีเชื้อแรง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี ในด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุน และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี ที่มีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายปัจจัยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ 2 ปีขึ้นไปมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าสมาชิกที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 2 ปี

วีระเดช ชาดตา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เวียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเลือกสรรวิทยากรและภูมิปัญญา ด้านการจัดการศึกษาอบรม และด้านแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นด้านการจัดการศึกษาอบรมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นในระดับ

ปานกลางและมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ระดับแรก ดังนี้ 1) การส่งเสริมการศึกษาที่เน้นให้เป็นคนมีความสุข ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและโภชนาการ 2) การส่งเสริมการศึกษาที่เน้นให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม และ 3) การส่งเสริมการกีฬาในทุกระดับการศึกษา

3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษา ด้านการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) มีข้อมูลความรู้ ข่าวสารที่เป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) การให้ อบต. เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมอย่างแท้จริง 3) ข้อมูลข่าวสารมีความละเอียดชัดเจน 4) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และ 5) มีข้อมูลความรู้ข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษา ด้านการเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนมากมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรก ดังนี้ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวิทยาการและภูมิปัญญาของชุมชน 2) การจัดงานประจำปีที่ประชาสัมพันธ์ ชนบทธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน 3) การยกย่องเชิดชูผู้ที่มีความรู้ความสามารถ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาในชุมชน 4) การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถเป็นแหล่งสร้างรายได้ของชุมชน

ประมุข ศรีชนะ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งอำเภอเมืองจังหวัดยโสธร ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมแต่ละงานอยู่ในระดับมากโดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานธุรการ / การเงินและพัสดุ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานบุคลากรและงานอาคารสถานที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละงานที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับ คือ งานด้านวิชาการสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาสถานประกอบการงานอาชีพ แหล่งประกอบการเรียนรู้ การร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำและพิจารณาแผน

ของโรงเรียนการมีส่วนร่วมในการนำเครื่องมือเครื่องใช้มาใช้ในการเรียนการสอน งานด้านบุคลากรสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลร่วมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลเพื่อปฏิบัติงานในโรงเรียน และร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบ เกี่ยวกับบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร งานด้านกิจการนักเรียนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน กิจกรรมยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี จัดกิจกรรมเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย งานด้านธุรการ / การเงินและพัสดุ ได้แก่ ร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การจัดให้มีคณะกรรมการควบคุมตรวจสอบงบประมาณและพิจารณาการใช้จ่ายงบประมาณที่โรงเรียน จัดสรรงานด้านอาคารสถานที่ ได้แก่ ร่วมดำเนินการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ ร่วมจัดและดำเนินการในการใช้ประโยชน์จากอาคารเรียน บำรุงรักษาความปลอดภัยของอาคารเรียน และดำเนินการจัดบรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนและการมีส่วนร่วมในการประสานงานกับองค์กรท้องถิ่นที่เป็นภาครัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 สายนันท์ ดวงคำน้อย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้ง อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร ต้องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านงานปกครองนักเรียน งานบริการ งานโรงเรียนกับชุมชนและงานบริหารอาคารสถานที่ โดยมีข้อที่มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน ดังนี้ การประสานงาน การปกครองนักเรียน การรวบรวมและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครองนักเรียน และการป้องกันและการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนด้านงานบริการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน การจัดบริการห้องสมุดของโรงเรียนและการจัดบริการโภชนาการของโรงเรียนตามลำดับ ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชน การให้บริการด้านส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนต่อชุมชน และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และด้านบริการอาคารสถานที่ ได้แก่ การใช้และดูแลรักษาโรงฝึกงาน การใช้และดูแลรักษาอุปกรณ์อาคารพลศึกษาของโรงเรียน และการใช้และการบำรุงรักษาห้องบริการของโรงเรียนตามลำดับ

ปิยนุช แสงวุฒิ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้า การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบปัญหาคือ ผู้เกี่ยวข้องขององค์การบริหารส่วนตำบล จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น รับรู้ และเข้าใจในระบบการวางแผนมากกว่าประชาชน ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นไม่ ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ประชาชนขาด ความรู้ความเข้าใจ ขาดวิสัยทัศน์ในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จากปัญหาที่พบ สามารถนำไปปรับใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลคือ จะต้องให้ความสำคัญต่อการเปิด โอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน โดยการสร้างแรงจูงใจ ชี้นำให้ ประชาชนอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด

2 งานวิจัยต่างประเทศ

ปีเชอรา (Becerra. 1974 : 6887-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทและ ความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชนต่อการวินิจฉัยปัญหาของโรงเรียนเขาได้ เลือกโรงเรียนที่ต้องตัดสินใจร่วมกันของผู้บริหาร และตัวแทนของชุมชน ผลการวิจัย พบว่า ทั้งสองฝ่ายพยายามที่จะทำความเข้าใจปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และนโยบายที่ได้ตกลงไว้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า

1. ผู้บริหารสนใจและเข้าใจความแตกต่างของชุมชน และพร้อมที่จะเข้าร่วม กิจกรรมกับชุมชนได้ทุกโอกาส

2. ทักษะคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่ายจะเป็นอุปสรรคต่อ การปฏิบัติงานร่วมกัน การให้ประชาชนหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน จะต้องจัดเตรียม ข้อมูลให้เขาได้ศึกษาล่วงหน้า

3. ผู้บริหารจะต้องยอมรับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และไม่ควรคาดหวังผล

โซร์เบลล่า (Sorbello. 1977 : 598-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ปกครอง นักเรียน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในบทบาทที่เป็นจริงและคาดหวังตาม ทักษะของครูประถมศึกษา ครูใหญ่ ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ นักเรียน ประถมศึกษาโดยศึกษาความสัมพันธ์ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านนักเรียน ด้านหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกและด้านประชาสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ทุกกลุ่มเสนอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน การจัดหลักสูตร ระเบียบวินัยครู

และให้ผู้ปกครองทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ส่วนครูใหญ่และคณะครูมีความเห็นว่า ผู้ปกครองไม่ควรเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนในส่วนผู้ปกครองยังไม่มีความรู้และไม่มีความมั่นใจ กลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ปกครองเห็นว่าผู้ปกครองไม่กระตือรือร้นและรับผิดชอบน้อย

คิง (King, 1984 : 1593 – A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสามารถลดความแตกแยกของชุมชนโดยสร้างความสัมพันธ์ด้วยวิธีการประชาธิปไตย ให้เกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ผลวิจัยของบุคคลอื่นที่ได้วิจัย ไว้แล้ว 3 คน ผลการศึกษาสรุปว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวกับการสร้างจะทำให้เขามีความรู้สึกว่าต้องรักษาภูมินั้นไว้ ถ้าหากให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าให้บุคคลได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเขาจะเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนความแตกแยกจะน้อยลง

แมคโดนัล (McDonough, 1997 : 3333 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทเรียนรู้ : ภาคธุรกิจ เอกชน จะต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโรงเรียน (ประธานการปฏิรูปการศึกษา) "บทเรียนรู้ : การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้อ่านที่มีต่อการทำงานร่วมกันของโรงเรียน ("Lessons learned : Local business leaders Involvement in school partnerships) การปฏิรูปการศึกษาแบบกลุ่มโรงเรียน (Cooperative education reform)" โดยได้ระบุว่าในช่วงปี ค.ศ.1980-1990 ได้มีการตื่นตัวของภาคธุรกิจ เอกชน ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อจะได้ผลิตนักเรียนนักศึกษาที่สามารถตอบสนอง ความต้องการแรงงานของภาคธุรกิจ เอกชน โดยได้ผลักดันให้โรงเรียนของรัฐได้พัฒนาความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานตลอดการมีความรู้ความสามารถในด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้น จึงได้เกิดมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนขึ้นเพื่อพัฒนาในส่วนนี้

โซลูบอส (Zolubos, 1998 : 3799) ได้ศึกษาผลกระทบของกฎหมายการปฏิรูปการศึกษา ค.ศ 1993 ต่อ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐแมสซาชูเซตส์ สหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ.1993 –1997 โดยคณะกรรมการสภาโรงเรียนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้เน้นระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือให้บุคลากรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างก็มีผลกระทบในด้าน การปรับปรุงโรงเรียนทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศ ในครั้งนี้อาจสรุปได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า ภาคธุรกิจเอกชนกับภาครัฐร่วมมือกัน ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ได้บรรยายถึงแนวความคิด ของนักธุรกิจเอกชน 4 คน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามโครงสร้างการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษา 6 หมวดงานในโครงการ โดยการสัมภาษณ์ คือบันทึกเทป แล้วนำข้อมูล ที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการวิจัย ซึ่งเนื้อหาหลัก ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ ส่วนที่เป็น โครงการ กิจกรรมกระบวนการ และความจริงที่เป็นไปได้ สรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนที่น่าจะขอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ จาก ภาคธุรกิจ เอกชนด้วย แทนที่จะขอเป็นเงินอย่างเดียว
2. ภาคธุรกิจเอกชนมีความต้องการทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจริงจัง และมุ่งมั่น ในการจัดการศึกษาเพียงใด
3. ความร่วมมือจากภาคเอกชนจะต้องเป็นไปได้จริง
4. โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจเอกชนด้วย
5. ภาคธุรกิจเอกชน จะต้องช่วยเหลือโรงเรียนด้านการจัดหาทุนและงบประมาณ ต่างๆ

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดย ภาพรวมได้มีการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานทุกงาน ทั้งนี้ในเชิงปริมาณและคุณภาพ และมี สภาพปัญหาแตกต่างกันไป ดังนี้

งานวิชาการ พบว่า มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนแหล่งวิทยากร และ สถานประกอบการในท้องถิ่น ขาดบุคลากรทำหน้าที่วิเคราะห์และประเมินผลงานวิชาการข้อที่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ อุปกรณ์การสอนของครูมีไม่เพียงพอ อาคารสถานที่ไม่ อำนวยต่อการจัดแผนการสอน การจัดกิจกรรมทางวิชาการได้รับความสนใจจากชุมชนน้อย

งานบุคลากร พบว่า การปฏิบัติงานบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและ อุปสรรคคือบุคลากรไม่เพียงพอ ภาระงานมีมากขึ้น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ของตนเอง ผู้บริหารและครูอาจารย์ เคยชินกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาแบบตามใจ ตนเอง ดังนั้น การปฏิบัติงานในสถานศึกษาจึงควรอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานกิจการนักเรียน พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บึงกาฬ จังหวัดหนองคายโดยภาพรวมแล้ว อยู่ในระดับพอใช้ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับดี กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ประชาธิปไตย วินัยนักเรียน อยู่ในเกณฑ์พอใช้ กิจกรรมสหกรณ์และห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง ชุมชนควรให้ความสำคัญต่อ งานกิจการนักเรียนมากขึ้น

งานธุรการ / การเงิน และพัสดุ พบว่า การจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่าย ตลอดจน การควบคุมการดำเนินการทางการเงินไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้ตั้งไว้งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องกับการใช้จ่ายที่เป็นจริง เกิดความไม่ราบรื่น ชุมชนจึงต้อง ให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจกับภาระกิจนี้มากขึ้น

งานอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติงานทุกงานในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คือ ขาดข้อสนเทศหรือข้อมูลในการวางแผนงานอาคาร สถานที่ การจัดสรรงบประมาณไม่ตอบสนองของความต้องการอย่างเพียงพอ ชุมชนต้อง ให้ความสำคัญมากขึ้น

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานตามเกณฑ์ ทุกงานในระดับปานกลาง ปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานคือ ครู อาจารย์ ไม่ค่อยมีเวลาต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การเผยแพร่วิทยากรเข้าสู่ชุมชนได้รับความสนใจน้อย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบทการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับ ชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลย ไม่เห็นความสำคัญของชุมชน เป็นการมองทรัพยากรที่สำคัญ ที่จะอำนวยความสะดวก ต่อ การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างน่าเสียดายและบางที่อาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคได้ ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จึงเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งของโรงเรียน ประถมศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติ ประกอบกับวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดไว้ว่า การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้อง สัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชนและประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 หมวดที่ 4 แนวทางการจัดการศึกษา มีแนวที่เกี่ยวกับชุมชน ดังนี้

สนับสนุนให้ชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการศึกษา การแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร การรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิทยาการอื่น ให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการของตน เพื่อให้พัฒนาชุมชนได้สอดคล้องกับ

สภาพปัญหา ความต้องการนั้น และหาวิธีการต่าง ๆ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ระหว่างชุมชน

เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้มแข็ง หน่วยงานส่วนราชการควรโอนงาน
ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช
2540 ที่บัญญัติไว้ ในส่วนการจัดการศึกษาของโรงเรียนของรัฐที่อยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในขณะนั้น จุติร่วมในการดำเนินงาน ควรส่งเสริมความร่วมมือและ
การเข้าไปมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียน
มากยิ่งขึ้น เพื่อความร่วมมือในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของชุมชนให้สูงขึ้น
 อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสนใจในด้านการศึกษา
 ค้นคว้าเพิ่มเติม รับทราบข้อมูลข่าวสาร และติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านการศึกษา
 อยู่เสมอ ซึ่งจะพัฒนาภูมิปัญญาและพัฒนาวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่จะช่วยให้สังคมไทย
 เข้มแข็งขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่าการได้ศึกษาความพึงพอใจใน
 การปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี ของพิศมัย มีเชื้อแรง
 (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรีในด้านปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนและเพื่อเปรียบเทียบ
 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ใน
 การเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและ
 ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี สมาชิก
 องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรีที่มีประสบการณ์ในการเป็นสมาชิกองค์การบริหาร
 ส่วนตำบล ต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายปัจจัยแตกต่างกัน
 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสำเร็จของงาน
 ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และด้านสภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์ 2 ปีขึ้นไป มี
 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าสมาชิกที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 2 ปี และจาก
 งานวิจัยของปรีชาญ เวชกามา (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานในโรงเรียน
 ขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า
 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่เริ่มรับราชการถึง 10 ปี และเกินกว่า 10 ปี
 ขึ้นไป มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ

พิจารณาใน แต่ละงานพบว่า งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ / การเงิน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีระดับปัญหาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี กับตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University